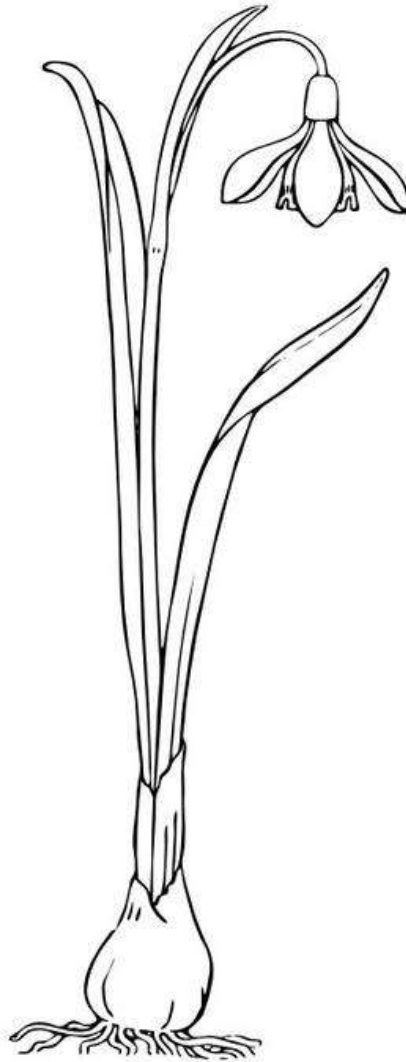

Kruipnieuws 1

PERIODIEK VAN DE SJOC

Plantensociologische
Werkgroep der NJN

Jaargang 71
Maart 2010

Colofon

Het Kruipnieuws is het tijdschrift van de plantensociologische werkgroep (Sjoc) van de Nederlandse Jeugdbond voor Natuurstudie (NJJN). Hierin verschijnen onder andere verslagen van activiteiten en onderzoeken.

De Sjoc is een van de zeven werkgroepen van de NJN. De NJN is een vereniging voor en door jongeren van 12 tot en met 25 jaar die geïnteresseerd zijn in de natuur. Er zijn 34 afdelingen verspreid over Nederland die in de weekeinden excursies organiseren naar natuurgebieden in de omgeving. Tijdens de schoolvakanties of lange weekeinden kan je op kamp. In de zomer zijn er zomerkampen in Nederland en in het buitenland.

Kijk voor meer informatie over de NJN op www.njn.nl!
Of voor meer informatie over de Sjoc op www.sjoc.njn.nl.

Lid worden van de Sjoc: voor NJN-leden bedraagt het lidmaatschap €3,50, voor anderen €5,00. Maak dit bedrag over op giro 476009 t.n.v. SJOC werkgroep te 's-Hertogenbosch.

Als **donateur** van de Sjoc kan je ook het Kruipnieuws ontvangen. Dit kan door €6,80 over te maken op de hierboven vermelde girorekening.

Adreswijzigingen kan je doorgeven aan de penningmeester:

Froukje Postma
Verlengde Nieuwstraat 17A
9724 HA Groningen
06-44360808
froukjemarije@gmail.com

www.sjoc.njn.nl

Inhoud

Colofon	2
Inhoud	3
Hallo allemaal!.....	3
Plantenvirussen: kleine taaie rakkers	4
Medicinale planten (4) – Zereteenloos	6
Een stukje geschiedenis	6
Herfsttijloos	7
Plantenfamilies.....	8
Kruipwoordraadsel	12
Lieve Linnaeus	13
The epic story: Perronkantjes continues.....	15
Antwoorden kruipwoordraadsel	17
Recept.....	18
Convo Paka	18
Activiteiten	19
Het Sjobestuur van 2010	22

Hallo allemaal!

Welkom in het eerste kruipnieuws van 2010! We hebben er weer zin in. Jullie nieuwe redactoren voor 2010 zijn Marleen de Kool en Jos Abma. We knallen er meteen goed in: Een stuk over planten virussen door een externe expert, weer een Lieve Linnaeus, een update over het perronkantjes onderzoek. Bovendien gaat Renske weer schrijven over Medicinale planten! Altijd een traktatie. Met een puzzeltje als bijgerecht is dit weer een nummer op je vingers bij af te likken. Mocht je geïnspireerd raken door al dit heerlijk, schroom dan niet! Stuur ons je planten schrijfsels, we zitten erom te popelen! De volgende deadline is gesteld op 7 juni

Met inktbesmeurde groetjes
Jos en Marleen

p.s. Er is geen prijsvraag maar je mag wel raden welk plantje op de voorkant staat, mail naar kosmosje1@gmail.com of rhm.dekool@gmail.com

Plantenvirussen: kleine taaie rakkers

Ik hoor jullie al denken, in tijden dat de Mexicaanse griep net over zijn hoogtepunt heen is en HIV nog elke dag slachtoffers maakt, wie interesseert zich nu (in Darwin's naam) nog voor plantenvirussen. Nou, ik dus.

Mijn naam is Dryas de Ronde en ik ben wetenschappelijk onderzoeker in het laboratorium voor Virologie aan de Wageningen Universiteit. Hier doen wij onderzoek naar de meest uiteenlopende virussen, waaronder HIV, Influenza (griep) en dus ook planten virussen. Ikzelf werk aan het tomatenbronsvlekkenvirus, of zijn officiële naam: Tomato Spotted Wilt Virus (TSWV).

Wat de meeste mensen zich niet realiseren is dat de ziekteverwekkers in planten (dat kunnen naast virussen ook schimmels, bacteriën en insecten zijn, natuurlijk) jaarlijks voor miljoenen euro's aan schade veroorzaken. En het leeuwendeel wordt veroorzaakt door TSWV. Dit virus kan meer als duizend verschillende plantensoorten infecteren, variërend van tabak tot grassen en zelfs lagere planten zoals sommige mossen. Dit is een uitzonderlijk virus eigenschap, wat het dus ook zo'n riskant virus maakt. TSWV kan voornamelijk planten uit de nachtschade familie goed infecteren, wat juist de planten zijn die wij consumenten zoal graag eten: aardappel, tomaat, paprika, aubergine en nog veel meer.

Virussen behoren tot de kleinste genetische entiteiten op aarde, en zolang als er leven op aarde is, bestaan er al virussen. Zonder uitzondering zijn ze obligate parasieten, wat dus inhoudt dat ze altijd een gastheer nodig hebben om te kunnen overleven. Virussen leven dan ook in het schemergebied tussen leven en dood. Ze voldoen niet aan de eisen om 'levend' genoemd te worden (onder ander productie van eiwitten) maar zijn zeker 'levend' genoeg om aanzienlijke schade en problemen te veroorzaken. Zij zijn volledig aangepast om de cel over te nemen en naar hun eigen hand te zetten, puur en alleen om zichzelf te repliceren.

In vergelijking met virussen die dieren infecteren zijn plantenvirussen vrij klein. TSWV bijvoorbeeld is maar 70 nanometer groot, dat is dus 0,07 micrometer, ofwel 0,00007 millimeter (= 0,00000007 meter), niet voor te stellen dus zo klein. TSWV heeft dan ook een genoom bestaande uit 5 genen. In vergelijking, een mens: 20.000 genen, de plant met het kleinste genoom *Arabidopsis thaliana* (De zandraket) 28.000 genen, een gemiddelde bacterie 5.000 genen. Deze genen coderen allemaal voor eiwitten die een cruciale rol spelen in het succesvol infecteren van de plant. Zo is er een eiwit dat het virus in staat stelt om van cel naar cel te transporteren. Een ander eiwit zorgt voor de replicatie van het genoom. Een derde eiwit is bedoeld om de antivirale plant afweer te remmen. De laatste twee eiwitten zijn structurele eiwitten die het virusdeeltje vormen.

Alhoewel planten sessiele levensvormen zijn (niet kunnen bewegen), zijn zij niet compleet weerloos tegen virussen. Planten kunnen resistent zijn tegen specifieke

virussen door het hebben van een resistentie gen. Dit gen herkent het virus en zorgt ervoor dat de geïnfecteerde cellen al snel na infectie (2-4 dagen) afsterven en daarmee dus het virus ook. Dit is een zeer efficiënte vorm van afweer tegen virussen, maar helaas zorgt dit er ook voor dat er een enorm hoge selectiedruk bestaat op het omzeilen van zo'n resistentie gen. De meeste plantenvirussen hebben een RNA genoom, wat niet, zoals bijvoorbeeld bij menselijk DNA, gecorrigeerd wordt voor replicatiefouten. Dit zorgt al snel dat er een mix van genetisch verschillende virussen ontstaat. Als de selectiedruk maar hoog genoeg is kan een virus dus vrij snel zo'n resistentie gen omzeilen.

Ik ben dus geïnteresseerd in hoe de plant het virus herkent, en hoe vervolgens het virus die herkenning weet te omzeilen. Als we meer weten over hoe deze interacties precies werken, kunnen we dat wellicht in ons voordeel laten werken. Deze informatie kan vervolgens aan de kweker van groente en fruit worden doorgegeven. Als we op deze wijze oogst verlies kunnen beperken is dat voor alle partijen voordelig.

Als je meer wilt weten of vragen hebt, kun je altijd mailen naar:
Dryas.deronde@wur.nl

Hopelijk zijn jullie wat wijzer geworden.

Dryas de Ronde.

Medicinale planten (4) – Zereteenloos

Renske Hoekstra

Net als vorig jaar schrijf ik dit jaar voor het Kruiptnieuws verder aan de serie ‘Medicinale planten’, waarin ik over de toepassing van planten in de geneeskunde vertel. In dit vierde artikel kom je meer te weten over de plant met één van de meest poëtische namen uit de flora: Herfsttijloos (*Colchicum autumnale*).

Een stukje geschiedenis

In de eerste eeuw voor Christus schreef de farmacoloog Pedanius Dioscorides *De Materia Medica* (Latijn: “Betreffende medische onderwerpen”), een vijfdelig boek dat circa 600 plantensoorten beschreef die voor medische toepassingen gebruikt kon

Figuur 1: Pagina uit De Materia Medica (kopie uit latere eeuw)

worden. Het boek was geïllustreerd en bevatte informatie over hoe de plant werd verzameld, gebruikt, de eetbaarheid en de giftigheid.

Één van de planten die deze geleerde beschreef, was de herfsttijloos (*Colchicum autumnale*). Deze plant was weliswaar niet eetbaar, maar was wel van nut in de geneeskunst: hij werd gebruikt tegen jicht. Ook later nog werd de plant voor verschillende doeleinden ingezet. Zo werd de *Colchicum* in de Middeleeuwen gezien als toverkruid: als je de knol bij je droeg, zou je beschermd zijn tegen tandpijn en de pest.

In 1820 ontdekten twee Franse chemici (Pelletier en Caventon) de werkzame stof in herfsttijloos: colchicine. Tegenwoordig wordt dit alleen nog gebruikt in de behandeling van jicht.

Eerst iets over jicht...

Misschien ken je wel het typische beeld van iemand die jicht heeft: een wat oudere man die moeilijk loopt vanwege pijn in zijn voet. Jicht is een gewrichtsontsteking die vaak begint in de grote teen. De ontsteking ontstaat doordat er urinezuur wordt afgezet in de gewrichtsholte.

Hoe komt het nu dat er zomaar urinezuur afgezet wordt? Normaalgesproken wordt er weinig urinezuur aangemaakt door je lichaam en wordt het grootste deel weer afgevoerd door je nieren. Urinezuur ontstaat onder andere bij de afbraak van weefsel. Na een grote operatie of na chemotherapie (waarbij weefsel wordt afgebroken) komt er zóveel urinezuur vrij, dat je nieren dit niet snel kunnen uitscheiden. Als je een erfelijke nierstoornis hebt, kunnen je nieren zelfs de normale hoeveelheden urinezuur niet verwerken.

Door deze twee oorzaken wordt het urinezuurgehalte in je bloed te hoog. De stof treedt dan uit de bloedbaan en zet zich af in de gewrichtsholte. Daar vormt het kristallen. Die kristallen horen niet in de gewrichtsholte, dus treedt er een ontstekingsreactie op: door de aanmaak van zogenaamde 'cytokinen' worden witte bloedcellen aangetrokken, die de vreemde stof moeten opruimen. Door de ontsteking ontstaat er een rode, gezwollen, pijnlijke teen.

En wat heeft onze plant daar dan mee te maken?

Hier zijn we bij de kern aanbeland. De knollen, bloemen en zaden van onze herfsttijloos bevatten namelijk colchicine. Colchicine remt de aantrekking van de witte bloedcellen, waardoor er geen ontstekingsreactie optreedt. Als medicijn remt het heel specifiek de werking van de cytokinen die door de urinezuurkristallen worden veroorzaakt. Daardoor is het een heel geschikte behandeling tegen jicht (waarbij die kristallen een grote rol spelen). De therapeutische breedte van colchicine is maar klein. Dat betekent dat er maar een klein verschil is tussen een werkzame en een giftige dosering.

Vroeger werd colchicine ook ingezet bij de behandeling van kanker, omdat het de celdeling remt. Omdat het moeilijk is de stof te doseren, wordt deze hiervoor niet meer gebruikt.

Herfsttijloos

De Wilde herfsttijloos (*Colchicum autumnale*) komt in heel Europa, met uitzondering van het noorden, voor. Met name in loofbossen, duinpaden en in vochtige weilanden groeit de plant graag. In Nederland is de soort zeldzaam: ze staat op de Rode Lijst en is ook wettelijk beschermd. Herfsttijloos bloeit, zoals de naam al zegt, in de herfst: met name in september en oktober.

De soort hoort bij de grote Liliaceae-familie, die zo'n zeshonderd soorten bevat. De Liliaceae zijn overblijvende planten met wortelstokken, een bol of wortelknollen. Het bloemdek bestaat uit twee kransen van drie blaadjes. De herfsttijloos onderscheidt zich van de krokus door zijn drie stijlen en zes meeldraden. De stempels zijn gebogen en lopen af op de stijlen. Drie meeldraden zijn hoger geplaatst dan de drie andere.

Figuur 2: Herfsttijloos

Kortom...

Ook deze zeldzame bloem heeft een nuttige bijdrage geleverd aan de ontwikkeling van de geneeskunst. Heb je echter last van je teen, ga dan niet als een gek op zoek naar de dichtstbijzijnde herfsttijloos om de volgende redenen:

1. Zoals al gezegd, kan colchicine in te grote doseringen (vanaf ongeveer 1 mg/kg lichaamsgewicht) giftig zijn. Vroeger speelden kinderen met de rammelende zaaddozen van de herfsttijloos. Sommige kinderen aten de zaden op en overleden door hun levensgevaarlijke speelgoed. In één zaadje zit ongeveer 4 mg colchine. Alleen een arts kan je de goede dosering voorschrijven.
2. De plant is wettelijk beschermd en staat op de Rode Lijst. Als goede sjoccer laat je deze speciale plant natuurlijk gewoon staan. Als je een echte Herfsttijloos vindt, roep dan gauw je medesjoccers, want die willen deze bijzondere plant ook graag zien!

Bronnen

<http://botaniewebsite.nl/herfsttijloos.html>

<http://nl.wikipedia.org/wiki/Herfsttijloos>

<http://nl.wikipedia.org/wiki/Colchicine>

Farmacotherapeutisch Kompas: www.fk.cvz.nl

http://en.wikipedia.org/wiki/Pedanius_Dioscorides

<http://www.general-anaesthesia.com/images/dioscorides.html>

Plantenfamilies

Froukje Postma

Ja, niet alleen wij mensen hebben familie, planten hebben dat ook! Een plantensoort maakt altijd deel uit van een familie en dat is erg handig!

Mensen houden ervan om soorten in hokjes te stoppen: als je soorten met een aantal gemeenschappelijke kenmerken bij elkaar stopt wordt de wereld wat overzichtelijker. Er zijn vroeger veel verschillende indelingen bedacht, bijvoorbeeld op basis van nuttigheid voor de mens. Tegenwoordig zijn alle organismen ingedeeld op basis van verwantschap; de nieuwe plantenindeling is zelfs gebaseerd op DNA-onderzoek.

Die indeling is als een soort piramide. Zo valt een Pinksterbloem eerst in het geslacht Veldkers, en vervolgens in de familie Kruisbloemigen. Die familie zit weer in de orde *Brassicales*. Dit ziet er dan zo uit:

Klasse	Zaadplanten (<i>Spermatopsida</i>)
Orde	<i>Brassicales</i>
Familie	Kruisbloemen (<i>Brassicaceae</i>)
Geslacht	Veldkers (<i>Cardamine</i>)
Soort	Pinksterbloem (<i>Cardamine pratensis</i>)

Soorten worden dus steeds verder bij elkaar gegroepeerd. In (Heukels') flora staan soorten niet in willekeurige volgorde, maar zijn ze allemaal netjes gegroepeerd in geslachten, families en ordes.

En wat is er nu precies zo handig aan die families? Dat is dat het (vaak grote) groepen planten zijn die als familieleden een aantal dezelfde kenmerken hebben en daarom ook vaak goed als familie te herkennen kunnen zijn. Zo hebben de Vlinderbloemigen allemaal precies dezelfde bloemopbouw met een vlag, twee zwaarden en een kiel, en hebben Russen altijd zes bloemdekbladen.

Als je een plantensoort tegenkomt die je niet kent, zul je deze moeten determineren. Als je geen flauw idee hebt wat het kan zijn, moet je helemaal aan het begin van je flora bij de hoofdsleutel beginnen. Maar, als je weet in welke familie je plant thuishoort, kun bij determinatie direct bij de familiesleutel beginnen. Dat bespaart je dus een hoop werk! Bovendien helpen die families om namen en kenmerken van soorten te onthouden.

Kortom, het is dus erg handig om de belangrijkste en grootste plantenfamilies te kennen! Alle plantenfamilies uit je hoofd leren hoeft namelijk ook weer niet, want sommige bestaan maar uit een paar soorten, die soms dan ook nog een zeer zeldzaam zijn. Maar als je de belangrijkste families kent, kan dat al erg handig zijn!

Hoe weet je nu welke soort in welke familie thuishoort? Alle families hebben een aantal kenmerken waar alle soorten in die familie aan voldoen. Dit kun je in de Heukels' flora onder het 'familiekopje' vinden, daar waar een nieuwe familie begint. De familiekenmerken staan er soms wel tamelijk cryptisch uitgelegd.

Om het wat makkelijker te maken, staat in dit Kruiptnieuws een overzicht van de belangrijkste families met de voornaamste kenmerken. En een uitermate goede oefening om met wat families vertrouwd te raken, is door het maken van de familie-quizen die net op de Sjoc-site zijn gezet! (Ze zullen bekend voorkomen voor degenen die vorig jaar meegedaan hebben aan de familie cursus, maar ook herhaling kan nooit kwaad. En waarschijnlijk zullen er ook nieuwe quizen bijkomen over andere plantenfamilies.)

overzicht van enkele Planten Families

Compositieten

- Bloem in hoofdje → bestaat uit vele kleine bloemetjes

Schermbloemigen

- Bloeiwijze in scherm
- Bladen meestal samengesteld

Lipbloemigen

- Bloem met lippen
- Stengel vierkant
- Bladen kruisgewijs tegenoverstaand

Vlinderbloemigen

- Bloem: vlag, 2 zwaarden en kiel
- Steunblaadjes
- Vrucht: peul

Kruisbloemigen

- Bloem: 4 kroonbladen en 4 kelkbladen
- 6 meeldraden
- Vrucht: hauwtje

Rozen

- Bloemen meestal 5-tallig
- Veel meeldraden
- Steunblaadjes

Ranonkel

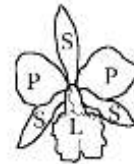
- Veel meeldraden
- Geen duidelijke kenmerken.*

Voorbeeldsoorten:

- Boterbloemen
- Anemonen
- Akelei
- Ruit

Orchideeën

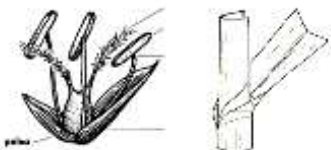
- Bloemdekbladen in 2 kranzen van 3 waarvan 1 groot en opvallend: lip

SPRIETEN

Grassen

- Stengel rond
- Knopen
- Vaak tongetje

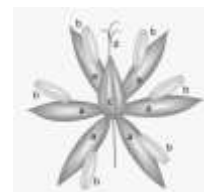
Cypergrassen

- Stengel vaak 3-kantig
- Geen knopen
- Stengel vaak met merg

Russen

- Bloem met 6 bloemdekbladen

ADVERTENTIE - Boeken te leen!

In Driebergen staat een kast vol boeken over planterige onderwerpen: mossenboeken bloemengidsen, stoeptegels...

Deze boeken zijn door leden van de Sjoc gratis te leen. Wil je dus meer over een bepaald onderwerp leren dan kun je mij altijd mailen. Daarnaast is het de bedoeling dat ik als jullie bibliothecaris boeken meeneem naar kamp, zoals laatst op het mossenkamp. Als je een kamp organiseert en je wilt bijv. graag bloemengidsen van de Sjoc mee, neem dan even contact op met mij.

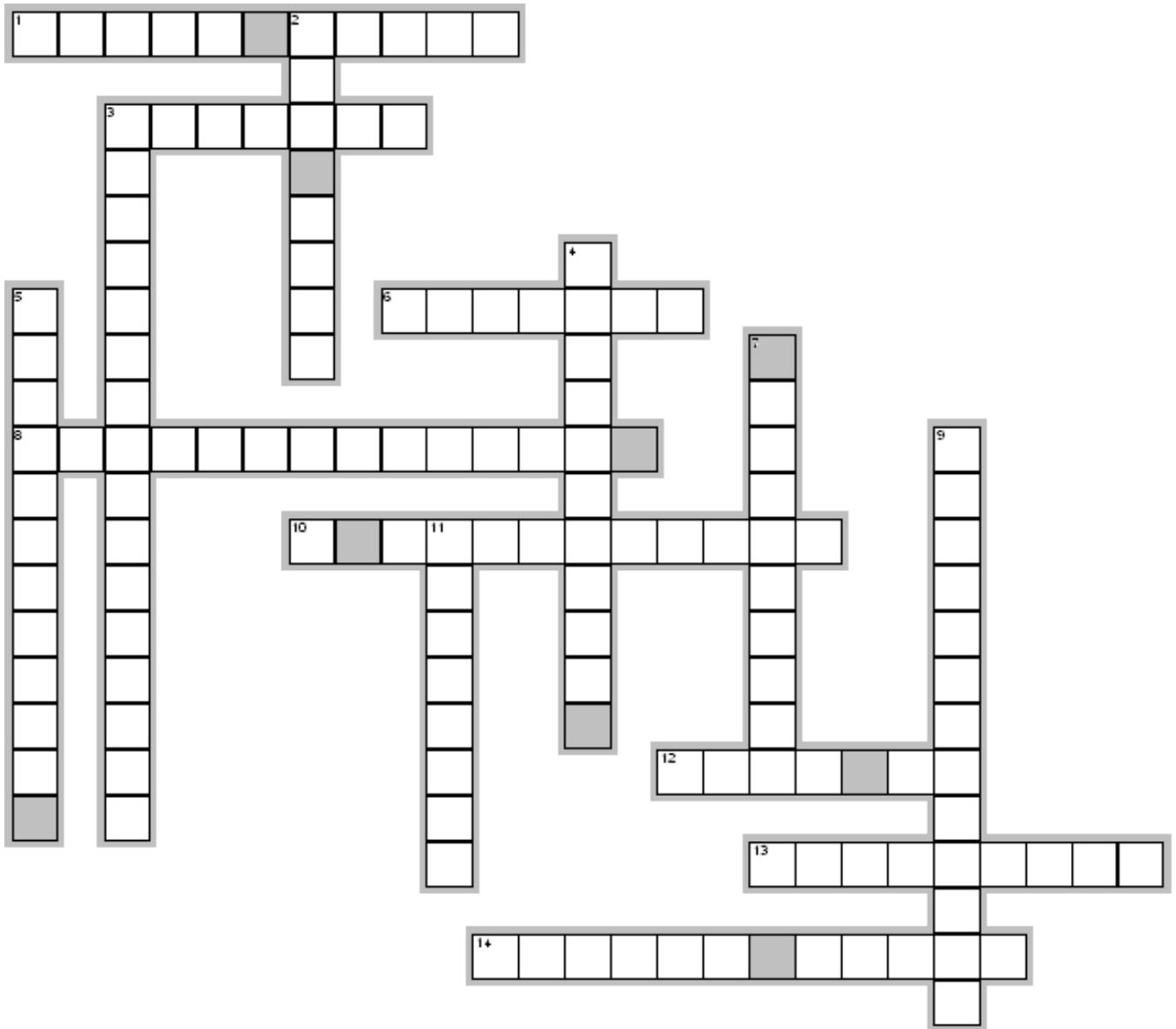
Voor een complete boekenlijst kijk op sjoc.njn.nl

Groetjes, Tessel
tessel_grijp@yahoo.es
020-6368648

Wat zou het mooi wezen, heel de Sjoc aan het lezen!

P.S. Een deel van de ingewikkeldere boeken staan tegenwoordig bij Naturalis in Leiden: ook deze zijn te leen en staan gewoon op de Sjoc-site.

Kruipwoordraadsel

© 2000 MINDWARE B.V.

Horizontaal

1. blazen met een getuit mondje+kruid
3. lied van de NJN
6. het blad van deze boom staat op een landsvlag
8. plant bestaande uit een prikkelig beest en een veel voorkomende, vettige bloem (cryp)
10. de zaadplanten bestaan uit bedektzaadigen en
12. met dit gras kun je je haar ontklitten
13. deze plant is uitgebreid besproken in het vorige kruidnieuws
14. uitermate zeldzame waterplant met bleek lila bloemen in een armbloemige tros, knikkend. Bladen in een dichte wortelrozet.

in heidevennen met schone zandbodem.

Als hij al voorkomt, is het in de Pleistocene districten

Verticaal

2. in Engeland is deze bloem symbool voor soldaten en oorlogsveteranen
3. geeft planten hun groene kleur
4. ruig spel
5. plant die baby's rondbrengt
7. deze schilderde van Gogh vaak
9. plant vernoemd naar Johannes de Doper
11. deze boom is veelvoorkomend in de Biesbosch en werd veel gebruikt voor manden

De grijsgedrukte hokjes vormen een heerlijk woord waar we allemaal naar uitkijken

Lieve Linnaeus

Geachte Sjoccers,

Een nieuw jaar, een frisse start. Ongeduldig en met verwachting kijk ik uit naar de tijd wanneer het weer wat warmer wordt en onze groene vrienden hun onschuldige kopjes boven de grond laten zien. Zo ook wil ik jullie kennis weer wat verwarmen want in de koude winter kan ik me voorstellen dat er wat bevroren is. Gelukkig bleven jullie over planten nadenken want ik heb nog steeds uitstekende vragen in mijn brievenbus gekregen.

Met de gedachte dat het lente wordt, heb ik een portret meegestuurd die mijn lente laat zien.

Blijf je verwonderen en blijf vragen stellen!

Hoogachtend
Carolus Linnaeus

Lieve Linnaeus,

Ik ben nog maar pas bij de Sjoc en ik ken alleen nog maar de meest algemene plantjes. Vandaar dat mijn vraag over een algemeen plantje gaat:

Waarom is de famillienaam van het Duizenblad Achillea?

Met vriendelijke groet

Bosviooltje

Beste Bosviooltje,

In de familie van de *Achillea* zitten volgens de flora twee planten: het Duizenblad en de Wilde Bertram. Van de Wilde Bertram is pas later ontdekt dat hij in deze familie hoorde. De naam *Achillea* verwijst naar de Griekse halfgod Achilles. Hij behandelde wonden van speren met Duizenblad.

In veel culturen werd deze plant als heilig beschouwd; Indianen verdreven boze geesten met rook van Duizenblad, de stengels ervan werden gebruikt door de Chinezen om het orakelboek, de *I Ching* te raadplegen en Europese vrouwen wierpen het kruid in het vuur en keken in de vlammen in de zoektocht naar hun toekomstige man.

Groet

Linnaeus

Lieve Linnaeus,

Een van de leukste gebruiken op zoka is toch wel dat je een bak ijs gaat halen als de excursie op z'n eind loopt. Ik stem dan altijd voor vanille omdat ik die het lekkerst vind. Nu vroeg ik me af: waarom kan de vanille plant niet in Nederland groeien?

Groetjes

Vanilla Sky

Beste Vanilla Sky,

De vanille plant (*Vanilla planifolia*) is een orchidee en zoals je weet stellen orchideeën hoge eisen aan hun groeiplaats. De vanille plant komt van nature voor in Mexico, het zal dus waarschijnlijk zo zijn dat het in Nederland niet warm genoeg is voor deze veeleisende orchidee.

De daadwerkelijke smaak van vanille komt van vanilline die in hoge mate voorkomt in de zaden van de vanille- orchidee. De vruchten waar de zaden in voorkomen zijn hangend en staafvormig. Ze worden ook wel eens vanille peulen genoemd maar botanisch gezien zijn het bessen. Vanille is na saffraan het duurste specerij ter wereld. Dit komt omdat de bijen die voor de bestuiving zorgen (*Melipona beechii*) alleen voorkomen in Mexico. Teeltplanten buiten het natuurlijk habitat van de orchidee moeten dus een voor een met hand bestoven worden. Daarnaast is het zo dat er maar een bloem (van de tros) per nacht open gaat. Een paar koude nachten

kan dus al de oogst verpesten. Bovendien is het zo dat het verwerkings/fermentatieproces van de vruchten zeer nauw luister. Gelukkig is er nog de synthetische variant van vanille.

Groet
Linnaeus.

*Lieve Linnaeus,
Op een keer op excursie waren een muurpeper tegengekomen, dat was pittig. Maar de plant groeide gewoon op de grond! Kan hij ook op de muur groeien?
Groetjes
Hete Bliksem*

Beste Hete Bliksem,

Inderdaad, de Muurpeper (*Sedum acre*) kan ook op muren groeien. Maar ook langs wegen, op daken en in zandige plantsoenen. Zoals je kan lezen is het echt een stadsplant maar hij komt ook voor op open, droge matig voedselarme tot voedselrijke zandgrond.

De Muurpeper hoort bij de vetkruid familie, hij wordt vaak verward met de Tripmadam (*Sedum rupestre*) die ook in dezelfde familie zit. Helaas is de Tripmadam veel zeldzamer dan de muurpeper en bovendien is de muurpeper pittig.

Groet
Carolus Linnaeus

The epic story: Perronkantjes continues

Zoals iedere rechtgeaarde sjoccer wel weet komen plantjes op de meest uiteenlopende plekken voor. Zo trotseren ze wind, zout en overspoeling in de kwelders en rotsige ondergrond en erosie in de bergen. In de stad negeren ze de uitgezette perkjes en groeien ze welig tussen de stoeptegels. Op al deze plaatsen zijn we wel geweest om naar ze te zoeken, zij het klauterend over de heuvels (Haut Fagnes), zompdend door de kwelders (deze zomer weer!) of kanoënd door de grachten van Amsterdam. Maar op een bepaalde plek, waar je nota bene als NJN'er ieder kamp wel komt, zijn we nog niet geweest en dat is het station.

Een bijzondere ontdekking

In 1983 fietsten een aantal dappere afdeling Bakkummers langs het station IJmuiden-Casembrootstraat en merkten daar bijzondere begroeiing op, op de perronkantjes.

Daarop besloten ze van alle stations van Nederland de perronkantjes te inventariseren (Bakkum was indertijd een soort turbo-afdeling). Het resultaat werd in 1984 gepubliceerd in het verslag *Perronkantjes*, geschreven door J. Freijer en W. de Winter. Het was de eerste en tot heden aan toe enige keer dat er onderzoek werd gedaan naar de begroeiing op de verticale kanten van perrons.

Zoals je al in een eerder Kruipnieuws hebt kunnen lezen, willen we met de Sjoc van plan dit bijzondere onderzoek 25 jaar na dato over te doen om te kijken wat er zoal veranderd is. Zijn er minder planten omdat de NS de perrons rigoreuzer schoonmaakt? Of valt dat wel mee en zijn er juist meer planten gaan groeien door nattere zomers? Ik ben erg benieuwd of we de toen aangetroffen zeldzame soorten als zwartsteel en rechte driehoeksvaren¹ opnieuw gaan zien en welke nieuwe soorten we gaan ontdekken.

Afgelopen jaar is er hard aan de voorbereiding voor het perronkantjesonderzoek gewerkt, bijvoorbeeld door het uitzoeken van de werkwijze en de stationroutes die we kunnen volgen. Dit jaar hoeft het onderzoek dus alleen nog maar uitgevoerd te worden. Maar hoewel Marinka en ik heel knap zijn, kunnen we dit niet met zijn tweeën doen en hebben we de hulp van jullie, de rest van de Sjoc, nodig.

Meedoen?

Denk je nu: “dat klinkt allemaal heel leuk, maar ik weet helemaal niets van plantjes!” wees dan niet bevreesd. Vóór het onderzoek start komt er een kadercursus die je kennis over varens opkrikt en krijg je een overzicht met de belangrijkste soorten. En omdat treinreizen saai is in je eentje zullen we dat in groepjes van twee doen. Als je een plant echt niet kent kun je altijd nog een foto maken of een exemplaar meenemen. Dom zijn is dus geen excuus, de enige vereiste is dat je een of twee weekenden in september beschikbaar bent om te helpen.

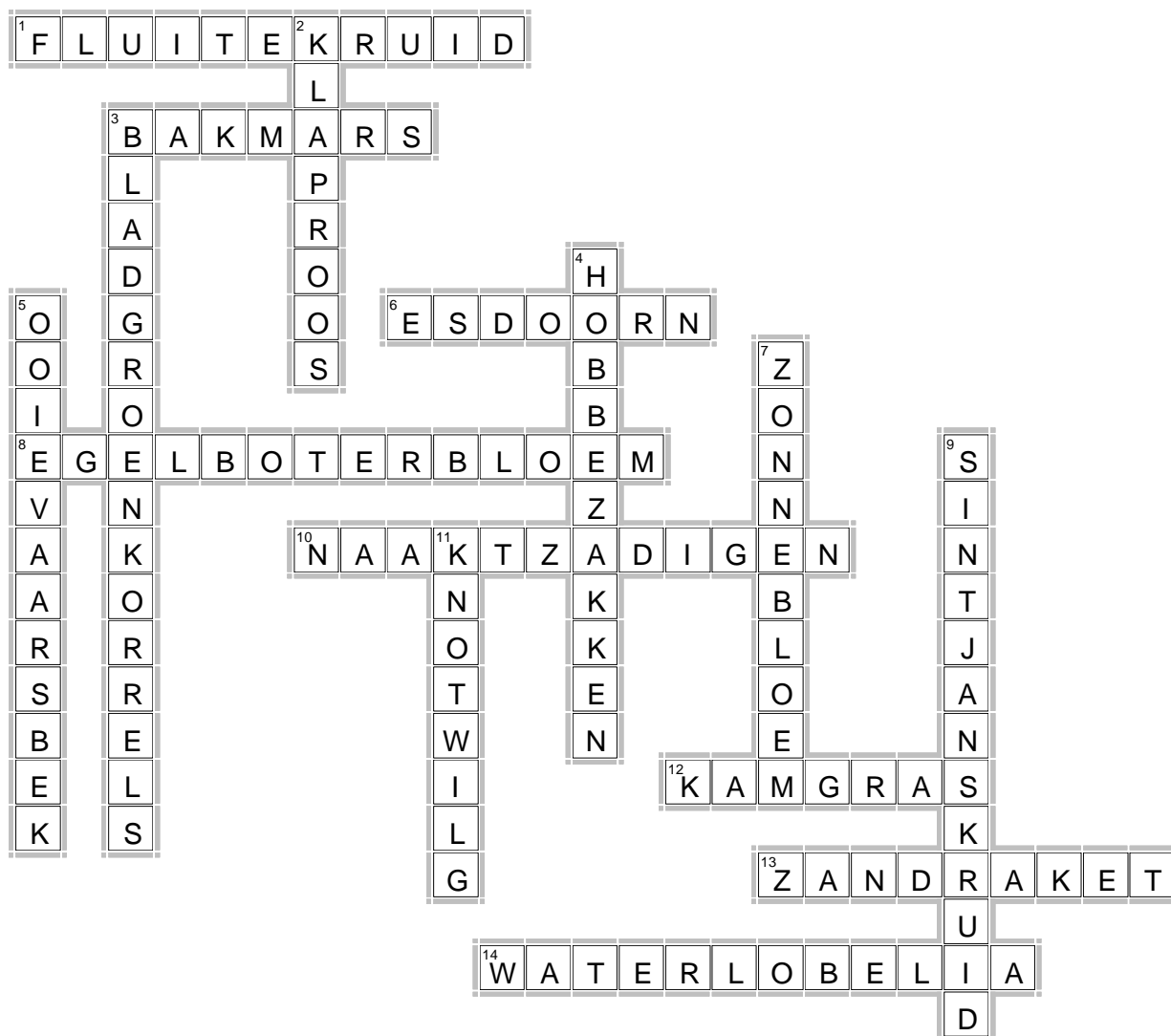
Wil je ook meedoen met het coolste Sjoc-onderzoek van het afgelopen decennium, stuur dan een e-mail naar tessel_grijp@yahoo.es en we houden je op de hoogte. Als je meer wilt weten over wat je kunt verwachten, vraag dan bij mij om een (digitale) kopie van het perronkantjesonderzoek of lees erover in *Kruipnieuws 1*, maart 2009 (sinds kort ook te lezen op sjoc.njn.nl).

Literatuur

Freijer, J. en W. de Winter. *Perronkantjes*. N.J.N. Afdeling Bakkum 1984.
Puijtenbroek, M. van. *Onderzoek naar plantjes op perronkantjes*. In: *Kruipnieuws 1*, maart 2009. Jaargang 70.

¹ vroeger: rechte beukvaren

Antwoorden kruipwoordraadsel

EclipseCrossword.com

Het woord is zomerkamp

Recept

Koude komkommersoep

Ingrediënten voor 4 personen:

- 🌸 1 komkommer
- 🌸 8 dl. Groentesap (met tomatensap als basis)
- 🌸 4 eetl volle kwark
- 🌸 100 gr. (Parmezaanse) kaas
- 🌸 Verse basilicum
- 🌸 Zeezout naar smaak
- 🌸 Versgemalen peper

Kaas raspen op een fijne rasp. Komkommer raspen op een grove rasp en mengen met het groentesap. Basilicumblaadjes in kleine stukjes scheuren. Soep mengen met basilicum, zout, peper en kwark. Kaas over de soep strooien. Lekker bij een zomerse lunch of als fris voorgerecht.

Convo Paka

Do. 1 Apr t/m Ma. 5 Apr: Paka Zuid-Limburg

Ook deze Pasen kan de SJOC Zuid-Limburg niet weerstaan. Hoe open je het plantenseizoen beter dan met unieke plantjes scoren, fietsen door het prachtige landschap en vlaai en ijs eten? Ook niet-SJOC'ers zijn overigens van harte welkom: Zuid-Limburg heeft voor ieder wat wils!

Na enkele jaren in Simpelveld te hebben doorgebracht, gaan we dit jaar weer eens naar de omgeving van Maastricht. Vanuit een scoutinggebouwtje in Eijsden kunnen we alle kanten op: naar de Sint-Pieter, leuke groeves rondom Maastricht verkennen, naar de Voerstreek in België en als je wat verder wilt fietsen ook naar het Geuldal. Kom deze Pasen dus ook mee naar het zonnige zuiden!

Wanneer

Op donderdag 1 april ben je welkom op het kampterrein vanaf 18:00. Voor de weekend-OV'ers onder ons: op de donderdag voor Pasen kun je vanaf 12:00 gratis reizen (week-OV is ook geldig). Het kamp eindigt 's middags op Tweede Paasdag, maandag 5 april.

Let op als je op vrijdagavond aan wilt komen: doordat het gebouw dan in gebruik is door de scouting, zullen we die avond ergens anders verblijven. Neem in dat geval contact op met het noodtelefoonnummer (zie onder).

Waar

We verblijven in een scoutinggebouwtje in Eijsden. Het adres van het gebouwtje is
Ingenieur Rocourstraat 13
6245AC Eijsden

Kosten

Het kamp kost €7,50 per persoon per nacht, dus €30 voor het hele kamp. Je kunt
contant op kamp betalen.

KC

Voorzitter: Nicky (noodtelefoonnummer: 06-48555925)

Ping: Leonie

Four: Ingeborg

NT: Marinka

Meenemen Fiets, slaapzak, matje, toiletspullen, tin, mokje, beerput, flora, andere
determinatiewerken, loepje, excursieboekje, geld voor het kamp en ijs/vlaai.

(Vertrek)plaats:

Eijsden

Onderwerpen:

planten, mossen, korstmossen, bomen

Organisatie:

Sjoc

Type:

kamp

Accomodatie:**Info + opgave:**

[Nicky Lustenhouwer](#) 06-48555925

Activiteiten

Zo. 28 Mrt: Bomen - Den Bosch

Bomen zijn een leuke soortgroep, omdat je snel alle soorten kunt herkennen, en
omdat bomen meestal een grote invloed hebben op het landschap en de soorten die
er leven. Vandaag gaan wij bomen determineren met Max Simmelink.

(Vertrek)plaats: Den Bosch

Onderwerpen: bomen

Organisatie Sjoc

Type excursie

Info + opgave: Lizet Kuijlaars 06-49966115

Zo. 28 Mrt: Planten - Texel

Planten in de slufteer en de muy. Vorig jaar was de Slufteer-plantjes excursie zeer
geslaagd en het is weer tijd voor een herhaling. Deze keer komt Frida naar Texel om
ons te helpen!

(Vertrek)plaats: Nog onbekend
Onderwerpen: planten
Organisatie: Sjoc
Type: excursie
Info + opgave: Evelien Dekker 0222-310640

Do. 1 Apr t/m Ma. 5 Apr: Paka Zuid-Limburg

Ook deze Pasen kan de SJOC Zuid-Limburg niet weerstaan. Hoe open je het plantenseizoen beter dan met unieke plantjes scoren, fietsen door het prachtige landschap en vlaai en ijs eten? Ook niet-SJOC'ers zijn overigens van harte welkom

(Vertrek)plaats: Eijsden
Onderwerpen: planten, mossen, korstmossen, bomen
Organisatie: Sjoc
Type: kamp
Info + opgave: Nicky Lustenhouwer 06-48555925

Za. 17 Apr: Bomen - Amersfoort

Bomen bestuderen is leuk en leerzaam. Het zijn veelzijdige planten, die van kleine zaailingen uitgroeien tot woudreuzen. Ze zijn de woonplaats voor veel dieren, planten en schimmels, en hebben dus grote invloed op natuurgebieden.

(Vertrek)plaats: Amersfoort
Onderwerpen: bomen
Organisatie: Sjoc
Type: excursie
Info + opgave: Rutmer Ebbes 033-4751799

Wo. 5 Mei t/m Zo. 9 Mei: Meika Twente

Lekker zompen door de vennetjes, op zoek naar vetblad en zonnedauw. Maar ook libellen, reptielen en vogels mijden Twente niet. 's Avonds de heide op voor de nachtzwaluw? Kruipend tussen de heidestruikjes voor de zandhagedissen? Kom naar meika Twente!

(Vertrek)plaats: Nog onbekend
Onderwerpen: planten
Organisatie: Sjoc
Type: kamp
Info + opgave: Tessel Grijp 020-6368648

Zo. 23 Mei: Planten - Alkmaar

Laten we eens kijken of alles lekker groeit en bloeit in duinen, onder leiding van Tessel Grijp, een excursieleider die er verstand van heeft. Verzamelpunt: 10.00 uur op Alkmaar CS.

(Vertrek)plaats: Alkmaar
Onderwerpen: planten

Organisatie Sjoc
Type excursie
Info + opgave: Jan Roselaar 072-8449093

Zo. 30 Mei: De Marspolder - Wageningen

De Marspolder bij Lienden is een idyllisch rivierenlandschap met kronkelende dijkjes, plassen en natuurontwikkelingsgebieden. Jos Abma is hier opgegroeid en weet dus veel over het gebied te vertellen. Wij gaan alle interessante dieren en planten bekijken die wij tegenkomen.

(Vertrek)plaats: Wageningen
Onderwerpen: vogels, planten, libellen
Organisatie Sjoc
Type excursie
Info + opgave: Max Simmelink 06-14570987

Het Sjocbestuur van 2010

Voorzitter

Renske Hoekstra

Bieb

Tessel Grijp

Ping

Froukje Postma

Flower festival coördinator

Leonie Tijsma

Perronkant coördinator

Tessel Grijp

Frits van Dijk

Marinka van Puijenbroek

Kampsec

Nicky Lustenhouwer

Organisatie Kadercursussen

Froukje Postma

Leonie Tijsma

Koen Verweij

Koen Verweij

Websec

Koen Verweij

Redac

Jos Abma

Lid Zonder Functie

Ingeborg Klarenberg

Marleen de Kool

Jakobien Ertan